

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 98/2017-57

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 7. marca 2018 v senáte zloženom z predsedníčky Marianny Mochnáčovej a zo sudcov Petra Brňáka a Milana Ľalíka prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED]; [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], v zastúpení advokátom JUDr. Ladislavom Kurucom, 29. augusta 5, Bratislava, vo veci namietaného porušenia ich základných práv garantovaných čl. 17 ods. 2, čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 5 ods. 1, čl. 6 ods. 1, 3 a čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 8 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd postupom Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky v Bratislave v konaní vedenom pod č. k. VII/Gv 243/14/1000-15 a postupom Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Prezídia Policajného zboru, Národnej kriminálnej agentúry, Národnej protikorupčnej jednotky, expozitúry Západ v Nitre v konaní vedenom pod sp. zn. ČVS: PPZ-1019/NKA-PK-ZA-2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], nevyhovuje.

Odôvodnenie:

I.

Skutkový dej a obsah napadnutých rozhodnutí

1. Sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 29. júla 2016 sa spoločnosti [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovatelia“), domáhali ochrany pred Úradom špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky v Bratislave (ďalej len „úrad špeciálnej prokuratúry“), Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky, Prezídiom Policajného zboru, Národnou kriminálnou agentúrou, Národnou protikorupčnou jednotkou, expozitúrou Západ v Nitre (ďalej len „ministerstvo vnútra“, spolu aj „orgány činné v trestnom konaní“ alebo „príslušný policajný orgán“), ktorými malo byť zasiahnuté do ich v záhlaví označených základných práv a slobôd garantovaných Ústavou Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a Listinou základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) pri prehliadke iných priestorov a pozemkov podľa § 101 ods. 1 Trestného poriadku.

Ústavný súd zo spisu ministerstva vnútra sp. zn. ČVS: PPZ 1019/NKA-PK-ZA-2014 zistil, že 13. februára 2014, 14. februára 2014 a 26. februára 2014 bolo orgánom činným v trestnom konaní doručené od „znechuteného [REDAKOVANÉ]“ písomné oznámenie o jeho podozrení zo spáchania trestného činu korupcie, ktorého sa mali dopustiť [REDAKOVANÉ], ako generálny riaditeľ distribučnej firmy [REDAKOVANÉ], jeho [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] tým, že navštevovali a presviedčali riaditeľov nemocníc a vedúcich nemocničných lekární, aby čo najviac odoberali lieky a špeciálny zdravotnícky materiál od ich firmy a zaň čím skôr uhradili fakturované finančné prostriedky, za čo im boli ako „benefity“ poskytované zimné či letné dovolenky v rôznych častiach sveta alebo bezplatne poskytované apartmány na [REDAKOVANÉ].

2. Ministerstvo vnútra na základe uvedeného anonymného oznámenia, teda po 10 mesiacoch, uznesením č. k. ČVS: PPZ 1019/NKA-PK-ZA-2014 z 2. decembra 2014 začalo podľa § 199 ods. 1 a 2 Trestného poriadku trestné stíhanie v bode 1 – za prečin podplácania podľa § 333 ods. 1 a 2 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. b) Trestného zákona a v bode 2 – za prečin prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1 Trestného zákona na tom skutkovom základe, že v období od roku 2008 do súčasnosti na základe pokynu osoby vystupujúcej v pozícii konateľa spoločnosti [REDAKOVANÉ], oslovovala dosiaľ nestotožnené osoby vystupujúce v pozícii riaditeľov nemocníc a vedúcich nemocničných lekární na území Slovenskej republiky v súvislosti s obstaraním vecí všeobecného záujmu a prednostných úhrad faktúr za zabezpečenie odberu liekov a špeciálneho zdravotníckeho materiálu od spoločnosti [REDAKOVANÉ], za čo si dali sľúbiť osobou vystupujúcou v pozícii obchodnej manažérky pre nemocnice inú neoprávnenú výhodu vo forme financovania dovolenkových pobytov, lyžiarskych pobytov, prípadne nákupu vybraných služieb a predmetov.

3. Uzneseniami príslušného policajného orgánu z 2. decembra 2014 bol nariadený ako neodkladný a neopakovateľný úkon – príkaz na prehliadku iných priestorov a pozemkov so súhlasom prokurátora úradu špeciálnej prokuratúry v spoločnostiach [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], ktorá sa vykonala 12. decembra 2014 s cieľom zaistenia dôkazov; úrad špeciálnej prokuratúry vydal 13. decembra 2014 pod č. k. VII/Gv 243/14/1000-15 príkaz na vydanie a uchovanie počítačových údajov a iných listín od uvedených právnických osôb a fyzických osôb pre ďalšie účely trestného konania. Uznesením príslušného policajného orgánu č. k. ČVS: PPZ 1019/NKA-PK-ZA-2014 zo 14. septembra 2015 a 12. mája 2016 bola časť vecí (aj výslovne súkromného charakteru) vrátená vlastníkom. V priebehu vykonávania znaleckého dokazovania [REDAKOVANÉ] došlo však k poškodeniu zaistených pevných diskov, preto opatrením z 21. januára 2016 bol do konania prizvaný Ústav súdneho inžinierstva Žilinskej univerzity a uznesením z 25. novembra 2016 aj ďalší znalec [REDAKOVANÉ] na ich prípadnú rekonštrukciu.

4. Zo spisového materiálu ďalej vyplýva, že nie všetky veci zaistené pri prehliadke iných priestorov boli uvedeným osobám vrátené, pretože sa stále zisťuje obsah súborov v zaistených počítačoch, ktorý bol medzičasom znehodnotený.

II.

Argumentácia sťažovateľov a ostatných účastníkov konania

5. Sťažovatelia podali v období od 24. februára 2015 do 8. júna 2016 viacero opakovaných podnetov a žiadostí (sťažností) na prešetrenie postupu orgánov činných v trestnom konaní.

6. Sťažovatelia v sťažnosti spochybňovali postup orgánov činných v trestnom konaní, ktoré sa uberali iba jedným smerom bez toho, že by objektívne skúmali a prešetrovali všetky skutočnosti nasvedčujúce tomu, či bol (nebol) spáchaný oznámený trestný čin. Hlavné pochybenie sťažovatelia vidia v tom, že k vykonaniu prehliadky iných priestorov a pozemkov došlo skôr, než by sa vyjadrili k anonymnému trestnému oznámeniu, od ktorého uplynula doba takmer 10 mesiacov, a bez toho, že by im bolo riadne zdôvodnené, prečo išlo o úkon neodkladný a neopakovateľný. Keďže podľa sťažovateľov v danom prípade neexistoval legitímny dôvod na vykonanie prehliadky, neexistoval ani dôvod na zaistenie vecí, ktoré patrili sťažovateľom, a tým aj zásah do ich súkromia.

7. Sťažovatelia ďalej uvádzali, že v doterajšej fáze trestného stíhania vo veci nebolo stále vymedzené, kto je osobou podozrivou či obvinenou, takže nebolo vyjasnené ich procesné postavenie v trestnom konaní, a tiež namietali neprimeranú dĺžku tohto procesu aj s poukazom na to, že v príkazoch na vykonanie prehliadky absentuje uvedenie lehoty, dokedy majú byť úkony vykonané, a rovnako chýba konkretizácia osôb podozrivých z toho, že by hypoteticky mohli veci dôležité pre trestné konanie odstrániť či znehodnotiť, čo sa práve orgánom činným v trestnom konaní „podarilo“.

8. Pochybenie na strane orgánov činných v trestnom konaní vidia sťažovatelia rovnako v skutočnosti, že k prešetreniu trestného oznámenia a ďalších skutočností, ktoré by mohli už vopred vylúčiť, či sa skutok vôbec mohol stať, došlo až po realizácii príkazu na vykonanie prehliadky, teda až po citel'nom zásahu do ústavne garantovaných základných práv sťažovateľov, ktorým orgány činné v trestnom konaní nepriznali žiaden „štatút“ účastníka trestného konania, ktorý by im umožnil v rámci neho účinne sa brániť proti ich svojvôli procesnými prostriedkami, ktoré pozná Trestný poriadok.

9. Ministerstvo vnútra listom z 25. apríla 2017 k veci uviedlo, že všetky úkony vo veci boli vykonané v súlade s Trestným poriadkom a k samotnému sťažovateľmi tvrdenému poškodeniu diskov zdôraznilo, že

«Nakoľko na objasnenie skutočností dôležitých pre trestné konanie boli potrebné odborné znalosti z vyššie uvedenej oblasti „Obnova dát a údajov - Data Rescue“ , pričom ide o vysoko špecializovanú činnosť, bolo nutné z dôvodu závažnosti a technologickej náročnosti v zmysle § 143 ods.2) Trestného poriadku pribrať do konania

[redacted], [redacted], [redacted].

[redacted] vypracoval odborný posudok k dátumu 03.05.2016. Zo záverov odborného posudku bolo o .i. zistené, že disky nie sú poškodené, pravdepodobne došlo k logickému poškodeniu štruktúr)- RAID 0.Získať obnovu dát nie je možné zo sólo disku vybratého z RAID 0/RAID 5. Uvedené RAID polia pracujú min. s 2 resp. 3 diskami. [redacted] ďalej v posudku uviedol, že je potrebné nájsť pôvodnú konfiguráciu RAID polia a nasimulovať pôvodné pole, získať dáta a zistiť typ radiča. Čo však je potrebné uviesť, pokiaľ boli disky funkčné, bolo potrebné dáta skopírovať po sieti na záložný disk a vykonať kontrolu dát...

... Dňa 25.11.2016 vydal vyšetrovateľ uznesenie v zmysle § 146 Trestného poriadku, v zmysle ktorého pribral na doplnenie odborného posudku zo dňa 03.05.2016

[redacted], [redacted], [redacted], [redacted].

Do dnešného dňa doplnenie odborného posudku nebolo vyhotovené a to z objektívnych dôvodov [redacted], ktorý mal vážne zdravotné problémy.

Ďalší postup vo veci je možné stanoviť až po obdržaní predmetného doplnenia odborného posudku [REDAKOVANÉ], ktorý by mal vyhotovený v mesiaci apríl 2017.

Je potrebné uviesť, že následne potom, ako bolo zistené, že nastali problémy ohľadom obnovy zaistených dát v elektronickej podobe, musel vyšetrovateľ v spolupráci s operatívnym pracovníkom opätovne vykonať podrobnú analýzu zaistených listinných dôkazov a vyhotoviť fotokópie faktúr v elektronickej podobe, ktoré boli zahrnuté do celkovej analýzy.

Vyšetrovateľ si uvedomuje, že vyšetrovanie v danej veci je zdĺhavé, avšak je potrebné podotknúť, že v danej veci ide o rozsiahlu spisovú agendu, vec bola prakticky vyšetrovaná a spracovávaná dvoma osobami, ktoré okrem vyšetrovania v danej veci pracujú aj na ďalších pridelených spisoch.

To, že sa sťažovatelia cítia vyššie uvedeným postupom OČTK ukrivdení na svojich osobných právach a slobodách považujem za vykonštruovaný a ničím nepodložený výmysel. Vyšetrovateľ nemá vedomosť o tom, že by bola predmetná vec nejakým spôsobom zo strany NAKA P PZ PKJ akýmkoľvek spôsobom medializovaná, vyšetrovateľ neposkytol médiám žiadne informácie. Taktiež sa nezakladá na pravde tá skutočnosť, že by mali byť sťažovatelia „podrobovaní rôznym úkonom.“ Samotný [REDAKOVANÉ]. Do dnešného dňa nebol k veci vypočutý, vypočutí boli len pracovníci managementu dotknutých spoločností a to v procesnom postavení svedka. Úkonov sa zúčastňoval ako splnomocnený zástupca [REDAKOVANÉ].

Keďže samotní sťažovatelia nemajú v danom trestnom konaní postavenie subjektov trestného konania, nemôžu sa cítiť poškodenými. Z uvedeného dôvodu nemá vyšetrovateľ žiadnu zákonnú povinnosť vyzisťovať ich o vykonaných úkonoch, prípadne o zistených skutočnostiach.».

Vo vyjadrení bolo tiež uvedené, že táto trestná vec z ich strany nebola nikdy medializovaná.

10. Úrad špeciálnej prokuratúry v liste z 18. apríla 2017 uviedol, že ako jediný dozorový orgán nad dodržiavaním zákonnosti pred začatím trestného stíhania a v prípravnom konaní reagoval na všetky podnety sťažovateľov zákonným spôsobom a tento jeho postup nemôže byť preskúmaný ústavným súdom. K námietke sťažovateľov,

že ako osoby nezameniteľne určiteľné svojím pracovným zaradením a funkciou, ktorú vykonávajú, mali by vystupovať aj ako subjekty trestného konania, dodal, že z podstaty skutku tak, ako mal byť spáchaný, vyplýva, že trestný čin mala spáchať osoba v určitom pracovnom postavení (konateľ, obchodný riaditeľ či obchodný manažér), pričom však v skutku nie je uvedené žiadne konkrétne meno podozrivej osoby, preto je štandardom orgánov činných v trestnom konaní, že pri formulovaní skutku v uznesení o začatí trestného stíhania sú podozrivé osoby definované iba všeobecne uvedením ich funkcie či postavenia, v dôsledku čoho sa v tomto štádiu konania nezasahuje do práv a oprávnených záujmov žiadnej konkrétnej osoby. K takému zákonnému zásahu dochádza procesne až po vydaní uznesenia o vznesení obvinenia konkrétnej osobe. Na rozdiel od začatia trestného stíhania sa vyžaduje pri vznesení obvinenia záver, že trestný čin spáchala určitá osoba, ktorý musí byť dostatočne odôvodnený. To znamená, že tomuto záveru musia predchádzať presvedčivejšie zistenia (zistenie väčšej pravdepodobnosti) než tie, ktoré postačovali na začatie trestného stíhania vo veci. Aj keď niektoré osoby môžu mať subjektívny pocit, že už začatím trestného stíhania je na nich hľadené okolím ako na podozrivých obvinených, avšak z hľadiska zákona nie je tento subjektívny pocit sťažovateľov ničím podložený. Mediálne vyjadrenia hovorca ministerstva vnútra a ani skutočnosť, že vo veci boli vykonávané výsluchy osôb v procesnom postavení svedkov, v žiadnom prípade neznamenajú, že by konkrétne osoby mali mať právne postavenie obvineného bez vydania uznesenia o vznesení obvinenia.

Ani doterajšiu dĺžku trestného konania v danej veci nie je možné podľa úradu špeciálnej prokuratúry označiť za neodôvodnené prieťahy v konaní, najmä keď je ovplyvnená zložitou veci; v rámci dozoru prokurátora nebola zistená nečinnosť vyšetrovateľa, len určitá komplikácia v súvislosti s poškodením pevných diskov a na nich uvedených dát pri znaleckom dokazovaní, čo sa muselo následne cez ďalšie znalecké dokazovanie rekonštruovať, a tým sa celý proces dokazovania oddialil.

Vedením trestného stíhania „vo veci“ sa len zadovažujú dôkazy na to, aby mohlo byť dôvodne vznesené obvinenie konkrétnej osobe, ktoré je už spojené s podstatnými zásahmi do jej základných práv a slobôd. Napokon dodal, že ústavná sťažnosť sťažovateľov nie je

opodstatnená, preto by jej ústavný súd nemal vyhovieť; súhlasil s upustením od ústneho pojednávania.

11. Ústavný súd následne vyzval právneho zástupcu sťažovateľov, aby využil svojho práva na repliku, čo aj urobil listom z 15. februára 2017. Konštatoval, že neustále dochádza práve zneužitím inštitútu trestného stíhania vo veci k porušovaniu práv sťažovateľov a k ich kriminalizovaniu. V ďalšom liste z 23. mája 2017 poukázal na rozhodnutie uverejnené pod č. 2/2016 tr., podľa ktorého nie je možné viesť trestné stíhanie vo veci, ak bola bez akýchkoľvek pochybností identifikovaná osoba, ktorá je dôvodne podozrivá zo spáchania trestného činu, lebo takého konanie orgánov činných v trestnom konaní je porušením práva na obhajobu, a teda dosiaľ vykonané úkony sú nezákonné a nemožno na ne prihliadať. V ostatnom podaní z 20. decembra 2017 sťažovatelia zotrvali na svojich všetkých podaniach s poukazom na to, že už vyše troch rokov sú orgánmi činnými v trestnom konaní kriminalizovaní, a tým aj poškodzovaní na svojich základných právach tak, ako to uviedli v sťažnosti, ktorej žiadali vyhovieť bez nariadenia ústneho pojednávania.

III.

Predpoklady na prejednanie sťažnosti a vlastné posúdenie

12. Stíhanie trestných činov a spravodlivé potrestanie ich páchatel'ov je ústavne aprobovatelným verejným záujmom, ktorého podstatou je prenesenie zodpovednosti za postihovanie najzávažnejších porušení základných práv a slobôd fyzickými a právnickými osobami na štát. Ak umožňuje trestné právo realizáciu verejného záujmu na stíhaní trestnej činnosti pomocou nástrojov obmedzujúcich súkromie jednotlivca, potom ich použitie musí rešpektovať ústavnoprávne limity, lebo invazívne prostriedky so sebou nesú vážne obmedzenie základných práv a slobôd jednotlivca. K obmedzeniu súkromia tak môže zo strany verejnej moci dôjsť len celkom výnimočne a len vtedy, ak je to v demokratickej spoločnosti nevyhnutné, a účel sledovaný verejným záujmom nemožno dosiahnuť inak a zásah je primeraný.

13. Uvedené závery možno použiť aj na vykonanie prehliadky iných priestorov a pozemkov v zmysle § 101 ods. 1 Trestného poriadku, ako aj vydanie a uchovanie počítačových údajov podľa § 90 Trestného poriadku, lebo pred nesprávnymi zásahmi zo strany verejnej moci sú v zmysle čl. 8 dohovoru či čl. 19 ústavy chránené tiež priestory súkromného sídla spoločnosti slúžiace na výkon pracovnej či podnikateľskej činnosti [pozri rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo veci ██████████, v. Česká republika z 2. 10. 2014, č. 97/2011, alebo vo veci ██████████ v. Francúzsko zo 16. 4. 2002 ap]. Orgány činné v trestnom konaní sú povinné postupovať tak, aby do práva na súkromie osôb nezasahovali viac a neprimerane dlhšie, ako to je nevyhnutné v právnom štáte. Proporcionalitu zásahu treba hodnotiť s ohľadom na okolnosti každého prípadu a hodnotiace kritérium zahŕňa napr. povahu a závažnosť trestného činu, v súvislosti s objasňovaním ktorého bola vykonaná prehliadka, okolnosti, za ktorých bol príkaz na prehliadku vydaný, existenciu dôvodného podozrenia, že čin bol spáchaný, dostupnosť iných prostriedkov a dôkazov či rozsah možných dopadov na povest' osoby dotknutej príkazom na vykonanie prehliadky.

14. Prehliadka iných priestorov môže byť ako neodkladný alebo neopakovateľný úkon vykonaná aj pred vznesením obvinenia konkrétnej osobe, pokiaľ existuje dôvodné podozrenie, že sa v týchto priestoroch nachádza vec alebo osoba dôležitá pre trestné konanie. Aj tu však treba mať na pamäti, že ide o úkon smerujúci na objasnenie a preverenie skutočností, dôvodne nasvedčujúcich tomu, že bol spáchaný trestný čin.

15. Skutočnosť, že sa podozrenie zo spáchania trestného činu neskôr nepotvrdí, resp. že sa cez prehliadku nepodarí zaistiť veci dôležité pre trestné konanie, sama osebe ešte neznamená neústavnosť vykonaného zásahu. Skutkové zistenia sa totiž v počiatočných fázach trestného konania vždy pohybujú iba v rovine pravdepodobnosti. V tejto situácii však treba hodnotiť, či sa prehliadka mohla javiť dôvodnou s ohľadom na informácie, ktoré orgány činné v trestnom konaní mali a mohli mať od trestného oznámenia k dispozícii v čase jej nariadenia.

16. V prerokovávanom prípade bolo viacerým zložkám polície doručené trestné oznámenie anonymného „znechuteného [REDACTED]“ z 13. februára 2014, takže mohli začať overovať informácie uvedené v oznámení týkajúce sa totožnosti údajného páchatel'a či predmetného skutku podľa § 196 Trestného poriadku. Uznesením z 2. decembra 2014 začali príslušné orgány činné v trestnom konaní trestné stíhanie spolu s vykonaním prehliadky iných priestorov a pozemkov sťažovateľov, počas ktorej došlo k vydaniu a uchovaniu počítačových údajov. V tejto podobe sa nachádza trestné konanie aj v súčasnosti, čiže bez vznesenia obvinenia voči konkrétnej osobe zo spáchania konkrétneho skutku.

17. Ustanovenie čl. 46 ods. 1 ústavy zaručuje základné procesné právo každého na „stanovený postup“ (alebo tiež na spravodlivý proces) vo všetkých prípadoch, kedy nejaký orgán verejnej moci, či už nezávislý alebo nestranný súd, alebo „iný orgán“ rozhoduje o jeho subjektívnom práve. V súlade s ústavnou výhradou zákona podľa čl. 46 ods. 4 ústavy, ako i ústavným princípom zákonnosti podľa čl. 2 ods. 2 ústavy potom musí tento postup v podrobnostiach upraviť „zákon“. Možno tak uzavrieť, že čl. 46 ods. 1 a 4 ústavy zaručuje základné procesné právo na konanie, lebo zákonom ustanovený postup pri rozhodovaní orgánov verejnej moci o právach osôb je práve konanie v príslušnej inštitucionalizovanej podobe.

18. Z hľadiska metodologického pri sťažnostiach týkajúcich sa namietaného porušenia čl. 8 dohovoru po uznaní, že ide o vec spadajúcu do pôsobnosti označeného článku, ESLP, ktorého judikatúru ústavný súd štandardne pri svojej rozhodovacej činnosti zohľadňuje, presúva svoju pozornosť na skúmanie ospravedlniteľnosti takéhoto zásahu z pohľadu limitov vymedzených čl. 8 dohovoru. Ako prvé nastupuje posúdenie kritéria legality (že k zásahu došlo na základe zákona), potom legitímnosti (že k zásahu došlo pre účely niektorého zo záujmov vymedzených čl. 8 ods. 2 dohovoru) a napokon proporcionality zásahu, teda že zásah bol v demokratickej spoločnosti na dosiahnutie sledovaného cieľa nevyhnutný.

19. V posudzovanom prípade zákonný podklad pre zásah do práv sťažovateľov mali predstavovať ustanovenia § 90 a nasledujúcich Trestného poriadku, ako aj ustanovenia

§ 99 a nasledujúcich Trestného poriadku, pričom zásah do práv sťažovateľov sledoval, ako už bolo povedané, legitímny cieľ – verejný záujem na objasnení trestnej činnosti.

20. V súlade s citovanou právnou úpravou bol v súlade s § 90 ods. 1 Trestného poriadku vydaný zo strany kompetentného subjektu, prokurátora, odôvodnený príkaz na uchovanie a vydanie počítačových údajov a súčasne vyšetrovateľom Národnej kriminálnej agentúry vydaný príkaz na prehliadku iných priestorov a pozemkov odôvodnený v súlade s ustanovením § 101 ods. 1 Trestného poriadku.

21. V prípade sťažovateľov došlo na základe vydaných príkazov k realizácii úkonu zaistenia vecí, a to časti účtovníctva v listinnej podobe, ako aj USB diskov, autorizačných tokenov, pevných diskov, pamäťových kariet, CD nosičov, notebookov, a to za prítomnosti právnych zástupcov sťažovateľov. Zákonom predpokladané podmienky boli u oboch realizovaných úkonov splnené, a realizovaný zásah možno preto hodnotiť ako legálny.

22. Zmysel zákonnej požiadavky príkazu prokurátora na použitie inštitútu uchovania a vydania počítačových údajov podľa § 90 Trestného poriadku je potrebné vidieť v tom, že jeho úlohou pri rozhodovaní o realizácii tohto prostriedku je posúdiť, či jeho použitie, ktoré požaduje zložka výkonnej moci, je v medziach ústavy a je zároveň konformné s požiadavkami dohovoru zakotvujúceho tzv. negatívnu povinnosť štátu spočívajúcu v obmedzení zásahov verejnej moci do súkromného života jednotlivcov.

23. Kritérium proporcionality aplikované pri posudzovaní zásahov do súkromia vyžaduje adekvátne vyváženie dvoch navzájom si konkurujúcich záujmov, v konkrétnom prípade sťažovateľov, na jednej strane ich práva na „súkromie“ a na druhej strane verejného záujmu na odhalení trestnej činnosti.

24. Záujem štátu na ochrane pred zločinnosťou zakladajúci legitímnosť zásahov do práva na súkromie pri realizácii niektorých inštitútov podľa 4. hlavy 1. časti Trestného poriadku musí byť uvedený do rovnováhy so závažnosťou zásahu do tohto práva. Znamená to zvoliť pri realizácii zásahu čo najmiernejší prostriedok, ktorý je súčasne spôsobilý

zabezpečiť dosiahnutie sledovaného cieľa. Samotná právna úprava obsiahnutá v Trestnom poriadku na túto požiadavku reflektuje a určuje pre dosiahnutie špecifického cieľa (získanie počítačových údajov dôležitých pre objasnenie trestnej činnosti) prostriedok zaručujúci požadovanú proporcionalitu, ktorým je úkon uchovania a vydania počítačových údajov zakotvený v § 90 Trestného poriadku. Je nepochybné, že ide o prostriedok, ktorého realizácia predstavuje zásah menšej intenzity v porovnaní so situáciou, keby sa na dosiahnutie cieľa zvolil inštitút vydania, resp. odňatia veci. Napokon to potvrdzuje aj rozdielny režim realizácie uvedených prostriedkov (m. m. II. ÚS 96/2010).

25. Vzhľadom na skutočnosť, že sa predmet vyšetrovanej trestnej činnosti dotýkal podnikateľskej činnosti sťažovateľov a poznatky k jej objasneniu poskytovala ich účtovná evidencia, ktorá mala listinnú podobu, ako aj podobu počítačových dát, bolo získanie označených dát jediným prostriedkom k dosiahnutiu sledovaného cieľa. Uvedené okolnosti podľa názoru ústavného súdu svedčia v prospech záveru o primeranosti vykonaného zásahu.

26. Na základe komplexného posúdenia všetkých relevantných kritérií v okolnostiach prípadu sťažovateľov ústavný súd dospel k záveru, že zásah do ich práv bol legálny, legitímny a primeraný sledovanému cieľu, a teda ústavne akceptovateľný a konformný s limitmi vyplývajúcimi z čl. 17 ods. 2, čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 ústavy, čl. 5 ods. 1, čl. 6 ods. 1 a 3 a čl. 8 dohovoru, ako aj čl. 8 ods. 2 listiny, ktorých porušenie namietajú.

27. Vo vzťahu k sťažovateľmi namietanému porušeniu ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy si ústavný súd osvojil judikatúru ESLP k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

28. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu je účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov (v primeranej lehote) v jeho všeobecnom poňatí odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia príslušného štátneho orgánu (II. ÚS 26/95, I. ÚS 47/96, I. ÚS 55/97,

I. ÚS 57/97, I. ÚS 10/98, I. ÚS 34/99, III. ÚS 20/00, II. ÚS 12/01, I. ÚS 89/02, I. ÚS 47/03, IV. ÚS 59/03, IV. ÚS 205/03). Ťažiskovým pojmom a komponentom základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je to, že jeho ochrana sa uplatňuje vo veci účastníka, v jeho záležitosti. Súčasne je ústavný súd toho názoru, že uplatnenie tohto základného práva je spojené len s takou vecou (záležitosťou) účastníka konania pred súdom alebo iným orgánom právnej ochrany, ktorej prejednanie a rozhodnutie je zahrnuté do účelu procesného poriadku, ktorý upravuje postup orgánu verejnej moci pri prejednaní veci účastníka, a teda domáhať sa ochrany základných práv na ústavnom súde môže fyzická osoba alebo právnická osoba jedine v záujme ochrany svojich základných práv (II. ÚS 4/96, II. ÚS 148/03, II. ÚS 32/06, II. ÚS 80/06). Inými slovami, z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že sťažovateľ musí namietat' porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v spojitosti s trestným konaním v štádiu konania prípravného len vtedy, ak je v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu účastníkom (presnejšie stranou v trestnom konaní podľa § 10 ods. 11 Trestného poriadku) tohto konania (II. ÚS 3/05, II. ÚS 628/2014).

29. Ústavný súd už stabilne judikoval, že základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy sa v prípade konania pred orgánmi činnými v trestnom konaní chráni od okamihu vznesenia obvinenia konkrétnej osobe, keď sa dotknutá osoba stáva procesnou stranou v konaní buď ako obvinený, alebo poškodený (II. ÚS 41/98, II. ÚS 20/02, III. ÚS 77/09). Z konštantnej judikatúry ESLP taktiež vyplýva, že v súvislosti s ochranou práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru primeraná lehota na rozhodnutie v trestnej veci začína plynúť od obvinenia, ku ktorému spravidla dochádza v prípravnom konaní (rozsudok ESLP vo veci Wemhoff c. Spolková republika Nemecko z 27. 6. 1968, séria A, č. 7, s. 26– 27, § 19).

30. V širších okolnostiach veci je vhodné poukázať aj na právny názor ústavného súdu vyjadrený napríklad v jeho uznesení č. k. III. ÚS 121/2012-11 z 28. marca 2012, z ktorého vyplýva: „V súvislosti s otázkou posudzovania zbytočných priet'ahov vo veciach trestného obvinenia ústavný súd judikoval, že účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v trestnom konaní prípravnom je

odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba stíhaná na základe uznesenia o vznesení obvinenia. Právna neistota sa týka toho, či orgán činný v prípravnom konaní navrhne podanie obžaloby alebo v závislosti od výsledkov dokazovania v prípravnom konaní navrhne iný spôsob konečného rozhodnutia, napríklad zastavenie trestného stíhania (III. ÚS 123/07, IV. ÚS 210/04, II. ÚS 325/06).“

31. Doterajšia judikatúra ústavného súdu (napr. I. ÚS 212/07, III. ÚS 109/06) týkajúca sa namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných preťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, pokiaľ ho namieta osoba, ktorá tvrdí, že v dôsledku protiprávneho konania jej bola spôsobená škoda, sa ustálila v tom, že taká osoba sa v rámci trestného konania vo veci bez vznesenia obvinenia (konkrétnej osobe) nemôže domáhať vyslovenia porušenia označeného základného práva (napr. I. ÚS 212/07, II. ÚS 212/07, III. ÚS 109/06, I. ÚS 99/2016). Uvedené už judikované právne názory ústavného súdu sú plne aplikovateľné aj v prípade sťažovateľov.

32. V súvislosti so sťažovateľmi požadovaným rozhodnutím o zastavení trestného stíhania ústavný súd opakovane zdôrazňuje, že sťažovatelia nemajú v trestnom konaní postavenie subjektu trestného konania, nie sú stranou v trestnom konaní, teda Trestný poriadok im priznáva len niektoré procesné práva a povinnosti, realizáciou ktorých nemôžu podstatne ovplyvniť priebeh samotného trestného konania. Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že uvedené procesné postavenie sťažovateľov, z ktorého vyplýva, že v namietanom trestnom konaní sa dosiaľ nerozhodovalo o ich osobnej slobode, stíhaní alebo zadržaní, im neumožňuje namietať nezákonnosť trestného stíhania a dosiahnuť jeho zrušenie, resp. zastavenie v konaní pred orgánmi činnými v trestnom konaní a ani v konaní pred ústavným súdom.

33. Vzhľadom na všetky uvedené čiastkové závery ústavný súd sťažnosti sťažovateľov nevyhovел.

34. Podľa § 32 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho

sudcov v znení neskorších predpisov sa k tomuto rozhodnutiu pripája odlišné stanovisko sudcu Milana Ľalíka.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. marca 2018